یادداشت

۷ کار ساده برای نجات شهرمان!

محمد درویش

● سوم اردیبهشت، چهل‌وپنجمین سالگرد بزرگ‌ترین راهپیمایی محیط‌زیستی جهان در ۲۲ آوریل سال ۱۹۷۱ میلادی بود؛ رخدادی که در آن ۲۰ میلیون آمریکایی به خیابان‌ها ریختند تا از دولتمردان خود بخواهند به جنگ و خون‌ریزی و استفاده از سلاح‌های شیمیایی و اتمی برای حفظ تنها کره مسکون، زمین، پایان دهند. به نشانه بزرگداشت آن روز، زمینیان هر سال، روز جهانی زمین را در ۲۲ آوریل گرامی می‌دارند و شاید ۲۲ آوریل ۲۰۱۶، یکی از تاریخی‌ترین نکوداشت‌های روز جهانی زمین بود؛ چراکه در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک، نمایندگان عالی‌رتبه ۱۷۵ کشور جهان، ازجمله محمدجواد ظریف، پای پیمانی را امضا کردند که به موجب آن، همه کشورهای جهان باید اولویت نخست خود را تبیین سازوکارهایی بدانند که اجرای آنها منجر به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای تا سال ۲۰۳۰ میلادی خواهد شد؛ روندی که اگر ادامه یابد، این امیدواری بزرگ را ایجاد خواهد کرد که میانگین دمای زمین در پایان قرنی که در آن هستیم، از مرز دو درجه سانتی‌گراد بیشتر افزایش نیابد.

هرچند بسیاری براین باورند که حتی در صورت اجرای تمامی تعهدات ۱۷۵ کشور یادشده، در خوش‌بینانه‌ترین حالت، دست‌کم ۳.۵ درجه سانتیگراد بر میانگین دمای زمین در سال ۲۱۰۰ افزوده خواهد شد که بسیار نگران‌کننده خواهد بود. اینک این پرسش کلیدی مطرح است که ما شهروندان به‌اصطلاح کف خیابان چه می‌توانیم بکنیم؟ آیا فقط باید منتظر دولتمردان خود نشسته تا فکری برای نجات زمین در تعاملی فرامنطقه‌ای و جهانی کنند؟ دولتمردانی که ظاهرا دغدغه‌های مهم‌تری برای رسیدگی به آن داشته و عملا محیط‌زیست را چرخ پنجم توسعه هم نمی‌پندارند! می‌پندارند؟ در تأیید این مدعا فقط کافی است نگاهی به رسوایی بزرگ مهم‌ترین کمپانی‌های تولیدکننده خودرو در اروپا، آمریکا و ژاپن بیندازیم که چگونه برای چند دلار فروش بیشتر، آمارهای اشتباه در مصرف سوخت فسیلی خودروهای تولیدی خود ارائه داده‌اند. وقتی در شمال این‌گونه به تعهدات خود پایبندی نشان می‌دهند، وای به حال جنوبی که حتی روی کاغذ هم کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی در بین اولویت‌های راهبردی اغلب‌شان جایی ندارد. بااین‌وجود، به گمانم می‌توان همچنان ناامید نشد و از همین امروز نشان داد که هریک از ما در همین تهران می‌توانیم با عمل‌کردن به هفت کار ساده، سهم بزرگی در اجرای تعهدات کشورمان در مجامع بین‌المللی برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، کاهش ترافیک و پایداری آسمان آبی داشته باشیم:

۱- با حمایت از پویش سه‌شنبه‌های بدون خودرو، استفاده از خودروهای تک‌سرنشین را در سه‌شنبه‌ها متوقف کرده و می‌کوشیم با استفاده از دوچرخه یا پیاده‌روی، تحرک بیشتری در زندگی خود بیافرینیم؛

۲- مصرف پروتئین حیوانی را در سبد غذایی خود کاهش داده و به‌این‌ترتیب، سرانه مصرف آب و انتشار گاز متان را کاهش دهیم؛

۳- از آسانسور فقط زمانی استفاده می‌کنیم که بخواهیم سه طبقه یا بیشتر جابه‌جا شویم؛

۴- از لامپ‌های کم‌مصرف و استاندارد برای روشنایی منازل استفاده کنیم؛

۵- به‌جای کیسه‌های پلاستیکی از زنبیل یا کیسه‌های پارچه‌ای استفاده کنیم؛

۶- سیگار را برای همیشه ترک کنیم؛

۷- بر دانایی خود پیوسته می‌افزاییم، چراکه مردم دانا، نیک می‌دانند به سیاست‌مداران‌شان نباید اجازه دهند که بر سر ملاحظات محیط‌زیستی معامله کنند.

گزارش عملکرد معاونت زنان از ماده‌ای که فراکسیون زنان مجلس می‌گویند اجرا نشده

سرانجام ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه

شرق: ماده ۲۳۰ قانون برنامه پنجم توسعه می‌گوید: «دولت با همکاری سازمان‌ها و دستگاه‌های ذی‌ربط، ازجمله مرکز امور زنان و خانواده با هدف تقویت نهاد خانواده و جایگاه زنان در عرصه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی بانوان در همه زمینه‌ها با تدوین و تصویب «برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده» مشتمل بر محورهای تحکیم بنیان خانواده، بازنگری قوانین و مقررات مربوطه، پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، توسعه و ساماندهی امور اقتصادی- معیشتی با اولویت ساماندهی مشاغل خانگی برای زنان سرپرست خانوار و زنان بدسرپرست، تأمین اجتماعی، اوقات فراغت، پژوهش، گسترش فرهنگ عفاف و حجاب، ارتقای سلامت، توسعه توانایی‌های سازمان‌های مردم نهاد، ارتقای توانمندی‌های زنان مدیر و نخبه، توسعه تعاملات بین‌المللی، تعمیق باورهای دینی و اصلاح ساختار اداری تشکیلاتی زنان و خانواده اقدام قانونی نماید». قانون برنامه پنجم توسعه، پنجمین قانون توسعه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران است. این قانون برای تحقق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ تدوین شده است. این قانون ۲۳۵ ماده دارد و ماده ۲۳۵ آن اعلام می‌کند که این قانون تا سال ۱۳۹۴ شمسی اعتبار دارد.

از چند ماه پیش بود که نمایندگان فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی اعلام کردند ماده ۲۳۰ برنامه پنجم اجرا نشده است. فاطمه رهبر، رئیس فراکسیون زنان مجلس در مصاحبه‌ای اعلام کرده بود: «در ماده ۲۳۰ دولت را ملزم به تهیه برنامه جامع توسعه امور زنان و خانواده کرده‌ایم، اما برنامه پنجم تمام شده، ولی هنوز تأثیراتی از اجرای این ماده کلیدی ندیده‌ایم و دولت آن را اجرا نکرده است. دو ماه پیش در جلسه با معاونت زنان ریاست‌جمهوری گزارش عملکردی برای ماده ۲۳۱ خواستیم که در جواب گفتند ۱۸ تفاهم‌نامه در سال ۹۳ و ۹۴ با دستگاه‌های مختلف در این مورد عقد کرده‌ایم و در جدول آماری‌شان تحقق صددرصدی را نشان می‌داد که نتیجه آن را ایجاد دغدغه در دستگاه‌های اجرائی اعلام کردند و این یعنی صفر و باید این برنامه را دوباره در برنامه ششم هم قرار دهیم». این در حالی است که بر طبق گزارش تهیه شده، اقدامات معاونت زنان در راستای تحقق ماده ۲۳۰ انجام شده است. این معاونت بر روی مسائلی چون تحکیم بنیان خانواده، پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی، توسعه و ساماندهی امور اقتصادی و معیشتی، توسعه توانایی‌های سازمان‌های مردم‌نهاد، ارتقای توانمندی‌های زنان مدیر و نخبه، پژوهش و... کارکرده که ازجمله موضوعات پروژه‌های مذکور و در راستای عناوین ۱۴ حوزه ماده ۲۳۰ برنامه پنجم توسعه است. این پروژه‌ها قشرهای مختلف زنان، ازجمله زنان نخبه، مدیر، جوان، کارآفرین، شاغل، آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر، سرپرست خانوار، دانشجویان و دانش‌آموزان را تحت پوشش قرار می‌دهد. ازجمله اقدامات این معاونت می‌توان به توان‌افزایی و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها، برگزاری نشست منطقه‌ای و کارگاه‌های آموزشی تقویت همکاری تخصصی شبکه‌ای ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد و دستگاه‌های دولتی در مناطق مختلف کشور، توانمندسازی زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر، افزایش پوشش تحصیلی دختران بازمانده از تحصیل، حمایت از توسعه سوادآموزی زنان و دختران عشایری و... اشاره کرد.

موافقت‌نامه‌های منطقه‌ای و استانی در سال ۹۴

معاونت امور زنان و خانواده در سال گذشته موافقت‌نامه‌های همکاری با وزارتخانه‌های آموزش‌وپرورش، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان‌های اسناد و کتابخانه ملی، آموزش فنی‌وحرفه‌ای، سازمان آموزش‌وپرورش استثنایی، بهزیستی، نهضت سوادآموزی، شهرهای استان‌های آذربایجان شرقی، غربی، بوشهر، چهارمحال‌وبختیاری، خراسان‌رضوی، خراسان شمالی، خوزستان، سیستان‌وبلوچستان، فارس، کردستان، کرمان، کرمانشاه، کهگیلویه‌وبویراحمد، گلستان، مازندران، هرمزگان و یزد امضا کرد که تحقق کامل آنها تا نیمه سال ۹۵ خواهد بود. امضای ۱۳ موافقت‌نامه برای اجرای طرح توان‌افزایی و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها در ۱۳ استان از اقدامات این معاونت در سال ۹۴ است. برگزاری کارگاه آموزشی برای اعضای خانوارهای استان در زمینه مهارت‌های ده‌گانه زندگی (شامل: مهارت خودآگاهی، همدلی، برقراری ارتباط مؤثر، روابط بین‌فردی، حل مسئله، تصمیم‌گیری، تفکر خلاق، تفکر انتقادی، مقابله با استرس و کنترل خشم با هدف پیشگیری از تعارضات خانوادگی، نزاع دسته‌جمعی و افزایش فرهنگ شهروندی، مشارکت در امور شهری و مدیریت مسائل زیست‌محیطی) از دیگر اقدامات این معاونت است. در ۱۵ استان نیز تقویت شیوه‌های مهارتی و ارتباطی اولیا با دانش‌آموزان و نوآموزان مبتلا به اُتیسم در دستور کار قرار گرفت که به برگزاری کارگاه آموزشی به مدت ۲۴ ساعت، ویژه ۸۱۸ نفر از والدین دارای فرزند نوآموز و دانش‌آموز مبتلا به اُتیسم و تهیه و توزیع یک بسته آموزشی برای ۴۰۹ نفر از اولیای دانش‌آموزان و نوآموزان اُتیسمی منجر خواهد شد. در موافقت‌نامه‌ای نیز در ۱۰ استان توانمندسازی زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر و توانمندسازی زنان سالمند به‌منظور بهبود کیفیت زندگی در دوران سالمندی در دستور کار قرار گرفت که ازجمله نتایج آن می‌توان به تحت پوشش قراردادن ۴۵ هزار زن سالمند در ۵۰ محله اشاره کرد. معاونت امور زنان در سال گذشته همکاری در راه‌اندازی کلینیک‌های سلامت خانواده و تدوین بسته خدمتی این کلینیک‌ها را در دستور کار قرار داد که به تأسیس ۱۷ کلینیک سلامت خانواده و جنسی به عنوان ارائه‌دهندگان خدمت در دانشگاه‌های علوم پزشکی انجامید و تدوین یک بسته خدمتی برای کلینیک‌های سلامت خانواده و سلامت جنسی، ازجمله نتایج آن است. معاونت امور زنان در استان چهارمحال‌وبختیاری دو موافقت‌نامه برای راه‌اندازی کلینیک مشاوره خانواده با رویکرد پیشگیری از طلاق در شهرستان‌های بروجن و لردگان اجرا کرد که منجر به حمایت از راه‌اندازی دو مرکز مشاوره در شهرستان لردگان و بروجن و پیش‌بینی سازش ۸۰ درصد پرونده‌های مربوط به تعارضات خانوادگی، طلاق و خانواده‌های در معرض آسیب، پس از راه‌اندازی مراکز و ارائه خدمات مشاوره تا پایان سال ۹۵ می‌شود. در استان سیستان‌وبلوچستان هم برای حمایت از برگزاری نمایشگاه توانمندی‌های زنان استان مذکور، موافقت‌نامه امضا شد که منجر به برگزاری یک نمایشگاه از توانمندی‌های زنان استان و فرصت فروش محصولات تولیدی ۱۶۰ بانوی غرفه‌دار شهری، روستایی و عشایر شد. در ۱۹ شهرستان این استان هم پنج کارگاه آموزشی در حاشیه نمایشگاه با موضوعات مهارت‌افزایی بانوان، تحکیم خانواده، صنایع دستی و سوزن‌دوزی و... برپا شد. در ۲۲ شهرستان استان مازندران نیز موافقت‌نامه توانمندسازی زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست اجرا شد که برگزاری دوره‌های آموزشی به مدت هشت ساعت، با موضوعات بهداشت و سلامت خانواده، مهارت‌های ارتباطی و زندگی، مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی؛ برای پنج هزار نفر از زنان سرپرست خانوار و بدسرپرست را در پی داشت. گسترش آموزش مهارتی بازارمحور زنان با محوریت فعالان اقتصادی با رویکرد اشتغال پایدار و توسعه و ساماندهی امور اقتصادی و معیشتی موافقت‌نامه‌ای بود که امضای آن به نتایجی مانند نیازسنجی ۱۵ عنوان حرفه‌های بازارمحور آموزشی در شهرستان‌های چهار استان، شناسایی شغل و شایستگی و تدوین و بازنگری ۱۵ استاندارد آموزشی بازارمحور و مشاوره آموزشی و هدایت شغلی خواهد انجامید. پروژه توانمندسازی مهارتی زنان آسیب‌دیده و در معرض آسیب اجتماعی (زنان بی‌سرپرست، زنان بدسرپرست و معتادان بهبودیافته) استان‌ها با رویکرد اشتغال پایدار نیز به نیازسنجی ۱۰ عنوان حرفه آموزشی در مناطق منتخب استان‌های تهران و سیستان‌وبلوچستان، شناسایی شغل و شایستگی، تدوین و بازنگری ۱۰ استاندارد آموزشی در زمینه توانمندسازی مهارتی زنان آسیب‌دیده اجتماعی و مشاوره آموزشی و هدایت شغلی منجر خواهد شد. حمایت از توسعه سوادآموزی زنان و دختران عشایری یکی دیگر از اقدامات انجام‌شده این معاونت با همکاری سازمان نهضت سوادآموزی است که در چهار استان اجرائی شد. براساس این موافقت‌نامه چهار کارگاه آموزشی برای ۴۰۰ نفر از آموزش‌دهندگان زن، با اولویت در مناطق محروم عشایری برگزار شد و دو هزار نفر از زنان و دختران عشایر بی‌سواد و کم‌سواد، در گروه سنی ۱۰ تا ۴۹ سال تحت پوشش سوادآموزی قرار خواهند گرفت. از برنامه‌های این معاونت پروژه ساماندهی زنان آسیب‌پذیر در استان کرمانشاه است که منجر به برگزاری جلسات آموزش در مناطق حاشیه‌نشین و دور از دسترس برای ۸۰۰ نفر از زنان محلات در رابطه با اعتیاد و عوارض ناشی از آن می‌شود. توانمندسازی زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر در ۱۰ استان و ایجاد زمینه مناسب برای جذب و تحت‌پوشش قراردادن زنان معتاد و روسپی و بازتوانی آنان اجرا شد که آموزش فنی‌وحرفه‌ای به ۵۰ زن آسیب‌دیده اجتماعی یکی از نتایج آن است. تدوین بسته آموزشی و ارائه آموزش حقوق و مسئولیت‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی به دانش‌آموزان متوسطه دوم، اولیای دانش‌آموزان و مربیان مدارس در ۱۵ استان نیز در دستور کار قرار گرفت که می‌توان به نتایجی مانند تهیه و تدوین بسته‌های آموزشی برای سه گروه از مخاطبان (دانش‌آموزان، اولیا و مربیان) به تفکیک جنس و برگزاری کارگاه‌های آموزشی هشت‌ساعته اشاره کرد.

ازجمله اقدامات این معاونت می‌توان به توان‌افزایی و ارتقای تاب‌آوری اجتماعی زنان و خانواده‌ها، برگزاری نشست منطقه‌ای و کارگاه‌های آموزشی تقویت همکاری تخصصی شبکه‌ای ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد و دستگاه‌های دولتی در مناطق مختلف کشور، توانمندسازی زنان آسیب‌دیده و آسیب‌پذیر و... اشاره کرد

موافقت‌نامه‌های استانی در سال ۹۳

معاونت امور زنان و خانواده در سال ۹۳ اقدام به تبادل ۱۱ موافقت‌نامه همکاری با دستگاه‌های اجرائی (ملی-استانی) کرد با موضوعاتی، ازجمله تحکیم بنیان خانواده، پیشگیری از آسیب‌ها و ارتقای سلامت زنان، توسعه و ساماندهی امور اقتصادی و معیشتی، که بنابر گزارش وضعیت دریافتی ۹۵ درصد از پروژه‌ها به اتمام رسیده است. عناوین این پروژه‌ها به شرح زیر است:

- برگزاری نمایشگاه نقش‌آفرینی زنان در توسعه پایدار با تأکید بر اقتصاد مقاومتی؛
- برگزاری برنامه آموزش پیش از ازدواج زوج‌های جوان در استان چهارمحال‌وبختیاری؛
- بهره‌مندی از مشاوران و روان‌شناسان در پیشگیری و رفع اختلافات خانوادگی در استان چهارمحال‌وبختیاری؛
- حمایت از برگزاری هشتمین کنگره بین‌المللی دانش اعتیاد؛
- حمایت از برگزاری جشنواره تئاتر خیابانی طلوع امید؛
- آموزش، ارائه خدمات مشاوره و ساماندهی زنان قالیباف در جهت ارتقای کیفیت و استانداردسازی تولیدات آنها برای رسیدن به افزایش و پایداری اشتغال در استان‌های آذربایجان شرقی، خراسان جنوبی، قم، کرمان، مرکزی، تهران، زنجان، سیستان‌وبلوچستان و خراسان شمالی؛
- آموزش، ارائه خدمات مشاوره و ساماندهی زنان کشاورز به منظور ارتقای کیفیت و استانداردسازی تولیدات آنها برای رسیدن به افزایش و پایداری اشتغال در ۲۹ استان کشور؛
- پروژه ملی آموزش و ساماندهی زنان تسهیلگر توسعه روستایی؛
- پروژه ملی توسعه و تجهیز صندوق‌های اعتبار خُرد زنان روستایی؛
- برنامه ملی آموزش و ترویج کارآفرینی زنان روستایی؛
- پروژه ملی تقویت نقش زنان در توسعه کشاورزی پایدار؛
- آسیب‌شناسی روانی- اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره دوم متوسطه (۸ استان)؛
- پروژه ملی بهبود وضعیت آموزشی- بهداشتی دانش‌آموزان دختر محروم و نیازمند کشور در مقطع اول متوسطه (پایه اول)؛
- تقویت شیوه‌های مهارتی و ارتباطی اولیا با دانش‌آموزان دختر در سراسر کشور؛
- آموزش مهارت‌های زندگی به دختران دانش‌آموز کم‌توان ذهنی دوره ابتدایی در هفت استان تهران، چهارمحال‌وبختیاری، خراسان جنوبی، خراسان شمالی، سیستان‌وبلوچستان، کرمانشاه و کهگیلویه‌وبویراحمد؛
- حمایت از برگزاری نشست منطقه‌ای و کارگاه‌های آموزشی شبکه‌سازی تخصصی ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد و دستگاه‌های اجرائی مرتبط با حوزه زنان و خانواده در مرکز کشور.

نگاه

سهیم‌شدن در نشست پس از پایان کنفرانس اقلیمی

دانیل بیو* . ترجمه محسن رضوی

● نشست اقلیمی پاریس، معروف به کاپ ۲۱ در ۱۲ دسامبر ۲۰۱۵ در لوبورگِ پاریس به تصویب رسید و در ۲۳ آوریل ۲۰۱۶ به امضای کشورهای عضو و ازجمله ایران رسید. این موافقت‌نامه علاوه‌بر یک موفقیت دیپلماتیک، چشم‌پوشی‌کردنی نبود که با پوشش رسانه‌ای چشمگیر و هزینه‌های بسیار (نزدیک به ۲۰۰ میلیون یورو) برگزار شد. دو متن اصلی در نشست پاریس به تصویب رسید. یک تصمیم سازمان مللی معمولی که شامل ۱۴۰ پاراگراف در قالب ۲۰ صفحه بود و پیوست موافقت‌نامه پاریس که خود شامل ۲۹ بند در ۱۲ صفحه بود. در این نوشته ابتدا بر متن پیوست تمرکز می‌کنیم و برای جزئیات به متن تصمیم مراجعه می‌کنیم.

همتِ بلندجهانی

موافقت‌نامه پاریس پس از امضای رسمی توسط کشورهای عضو، بخشی از چارچوب پیمان‌نامه تغییر اقلیم ۱۹۹۲ خواهد شد. هدف اصلی اعلام‌شده آن (در بند دو) عبارتست از نگه‌داشتن افزایش دمای متوسط جهانی «کمتر از دو درجه سانتی‌گراد بالاتر از سطح پیشاصنعتی». هدف دوم این بند افزایش توانایی کشورها برای سازگاری با اثرات مضر تغییر اقلیم است.

دانشمندان سال‌ها ثابت کرده‌اند که بدون هیچ شکی، نخستین دلیل افزایش دمای جهان فعالیت‌های انسانی و به‌ویژه انتشار دی‌اکسیدکربن و سایر گازهای گلخانه‌ای است و دوم افزایش دو درجه سانتی‌گرادی، که حداکثر پذیرفتنی برای دستیابی به توسعه پایدار و شاید ادامه بقا بر روی سیاره است؛ اما موافقت‌نامه پاریس هیچ راهنمای مشخصی را برای چگونگی دستیابی به این هدف ارائه نمی‌کند. از طرف دیگر با وجود اینکه تعهدات کشورها جهانی است، طرف‌های امضاکننده مجبور به اجرای هیچ‌گونه محدودیت یا ممنوعیتی نخواهند بود؛ به عبارت دیگر بودن به‌عنوان بخشی از «جامعه بین‌الملل» به‌راحتی در پس خودبینی ملی کشورها پنهان است.

همکاری‌های ملی

دبیر نشست اقلیمی پاریس از دولت‌ها خواست تا تعهدات ملی‌شان را برای کاهش انتشار تا سال ۲۰۳۰ ارائه کنند. بیشتر کشورها (۱۸۹ کشور از مجموع ۱۹۵ کشور) به این درخواست پاسخ مثبت دادند که در مرحله اول درخور توجه است. این اقدام داوطلبانه بخشی از موافقت‌نامه پاریس نبود؛ اما این مسئله (با توجه به تعهدات قبلی در FCCC/CP/2015/7) خوش‌بینی چندانی را بر نمی‌انگیزد. براساس پیش‌بینی‌های متخصصان، اجرای تعهدات حال حاضر کشورها (که به INDC معروف است) منجر به انتشار جهانی ۵۵.۲ گیگاتن دی‌اکسیدکربن در سال ۲۰۲۵ و ۵۶.۷ گیگاتن در سال ۲۰۳۰ خواهد شد؛ درحالی‌که این میزان در سال ۱۹۹۰، ۳۸.۸ گیگاتن و در سال ۲۰۰۰، ۴۰.۵ گیگاتن و در سال ۲۰۱۰، ۴۸.۱ گیگاتن بوده است؛ بنابراین رشد میزان انتشار با سرعت کمتری افزایش خواهد داشت. در سال‌های ۱۹۹۰ تا ۲۰۳۰ میزان انتشار گازهای گلخانه‌ای می‌تواند تا ۴۵ درصد افزایش پیدا کند. با این نرخ رشد جهان از دستیابی به هدف دو درجه سانتی‌گراد دور خواهد بود و حتی ممکن است افزایش دما به سه درجه (یا حتی بیشتر) نیز برسد. برای محقق‌شدن میثاق پاریس، باید میزان انتشار را در سال ۲۰۳۰ به سطح سال ۲۰۰۰ بازگردانیم.

ادامه در صفحه ۱۷

جدول ۲۵۲۸ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- مترسک- یار داماد- واحد صوتی در زبان ۲- حمله و هجوم- مسجد بزرگ شهر- سقز ۳- غذا را به سمت معده هدایت می‌کند- دانه نهانزا- معادل فارسی امکان- ضمیر مونث عربی ۴- بندری در بلغارستان- شهری در استان زنجان- دارای تصویر ۵- خاک سرخ- پایان و آخر- پول عراق ۶- شکل - نام دیگر سیاره زهره- افسوس، دریغ ۷- مقابل حضور- گروه محافظان‌ویژه- بدون تردید و قطعا ۸- باردار- بیرون‌کردن ۹- پیوسته، پیاپی- از بحور شعر فارسی- کبوتر دشتی ۱۰- نقطه تقاطع دو ضلع زاویه- گازی قابل اشتعال- برخوردار از نعمت ۱۱- بیماری عفونی حاد کودکان- خوشامدگویی- غوزه پنبه ۱۲- کتاب ثبت رکوردهای جهانی- پسران عرب- نام دختر امام حسین(ع) ۱۳- تکرار یک حرف- برای مشروعیت دادن به ازدواج خوانده می‌شود- شروع، آغاز- کلمه پرسش ۱۴- کارآموز رشته پزشکی- نوعی ماسه ریز- ثبات و پایداری ۱۵- دریدن- پارسا و پرهیزکار - همکاری.

عمودی:

۱- مؤسس سلسله گورکانیان - عید هجدهم ذی‌الحجه- شاهد ۲- صداقت عامیانه- نوعی خودروی باربری ۳- تخت پادشاهی- ناطق، خطیب- تنها ۴- غذای بیمار- از درجات نیروی دریایی- تسخیر شده ۵- از یاران امام حسین (ع)- به گردن قهرمان می‌آویزند- از قالب‌های مهم و بانفوذ بیان هنری ۶- کلمه پرسش- سرزنده و شاداب- شهری در استان آذربایجان غربی ۷- واقف و مطلع- خواهش‌های نفسانی- صوت تحسین و خوشحالی ۸- عموی عرب- عقیده- کنایه از جاسوس و خبرچین است- رودی در فرانسه ۹- لرزش ناخودآگاه اندام‌ها- پنبه‌زن- عبادت‌کننده ۱۰- محل استراحت کوهنوردان در دامنه کوه- رطب- کشت به امید باران ۱۱- شمشیر دفاعی ژاپنی- سمت چپ- بزدل ۱۲- خصم- جدایی‌ناپذیر- کتابی پرتیراژ با موضوع زنان و جنگ نوشته سیده اعظم حسینی ۱۳- همه‌چیز را جمع می‌بندد- آنکه اموال یک اداره یا شرکت به او سپرده می‌شود- دسته هاون ۱۴- روزنامه چاپ ترکیه- گازی اشک‌آور ۱۵- زندانی- فهمیده - دلیری.

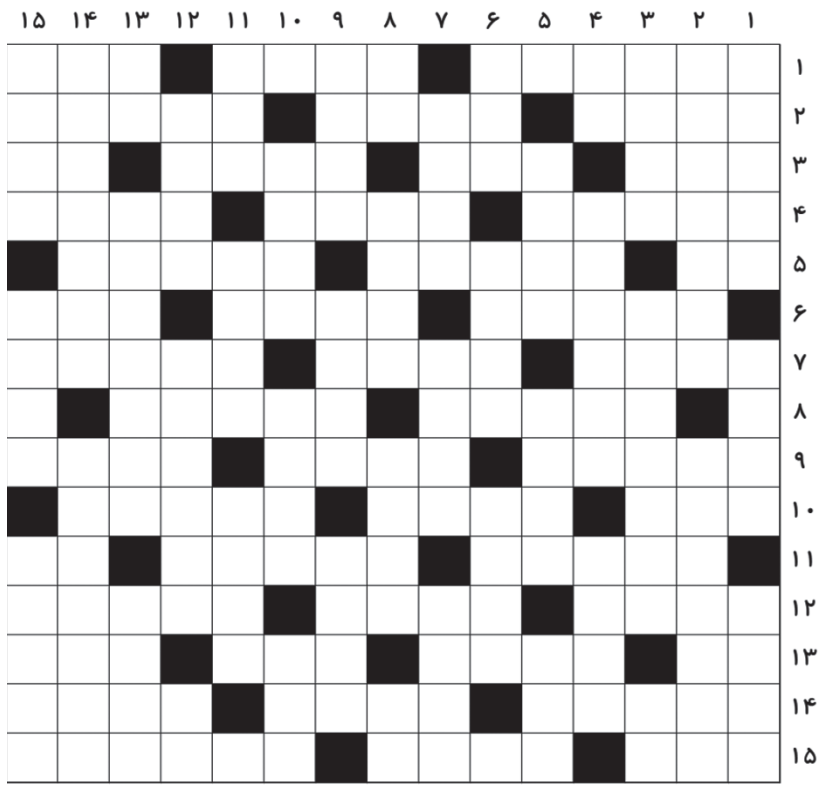

سودوکو سخت ۱۵۲۵

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۸			۲			۴	۶	
۵		۹	۴		۶			
			۸				۷	۵
		۵			۲			۱
۶		۳		۹	۸			
۱		۲		۴				
۲							۳	۶
	۳	۱					۵	
۷		۸	۹					

سودوکو ۱۵۲۵

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۱		۸			۳			۲
۳								۵
۹				۷	۴	۶	۳	۱
۴			۶	۳		۹		
۵				۴		۸	۲	
۲		۷		۵	۸	۳		
		۴	۷		۵			
	۲	۵			۹	۱		
	۱	۹		۲				۸

حل سودوکو سخت

۷	۱	۵	۶	۸	۴	۲	۹	۳
۴	۶	۲	۹	۳	۵	۱	۸	۷
۳	۸	۹	۱	۷	۲	۴	۵	۶
۹	۵	۳	۷	۴	۶	۸	۱	۲
۱	۷	۴	۵	۲	۸	۶	۳	۹
۸	۲	۶	۳	۹	۱	۵	۷	۴
۵	۳	۱	۲	۶	۷	۹	۴	۸
۲	۹	۸	۴	۱	۳	۷	۶	۵
۶	۴	۷	۸	۵	۹	۳	۲	۱

حل سودوکو ۱۵۲۴

۳	۷	۶	۸	۵	۹	۴	۲	۱
۸	۱	۵	۲	۷	۴	۹	۳	۶
۴	۲	۹	۶	۳	۱	۷	۵	۸
۹	۵	۸	۳	۱	۷	۶	۴	۲
۲	۳	۱	۵	۴	۶	۸	۷	۹
۶	۴	۷	۹	۲	۸	۳	۱	۵
۵	۶	۲	۴	۹	۳	۱	۸	۷
۱	۸	۳	۷	۶	۲	۵	۹	۴
۷	۹	۴	۱	۸	۵	۲	۶	۳
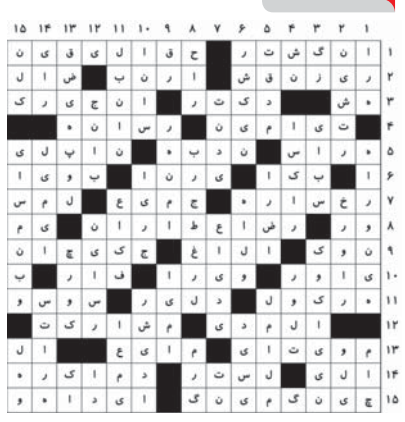
جدول ۲۵۲۷